

ΜΑΘΗΜΑ / ΤΑΞΗ :	ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΣΕΙΡΑ:	
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:	
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ:	

Για τον «εναλλακτικό τουρισμό»

Διευρύνονται συνεχώς οι μορφές του τουρισμού που είχαν εδραιωθεί στη χώρα μας, με τη σύμπραξη ή την ανοχή των κρατικών της θεσμών. Χωρίς ακόμα να γίνεται βάσιμα λόγος για ολοκληρωμένες προτάσεις περιηγητισμού, διαφαίνονται στον ορίζοντα του τριτογενούς τομέα της οικονομίας ορισμένα δείγματα που κινούνται προς αυτή την κατεύθυνση.

Διεργασίες **αναδιάρθρωσης** και εξειδίκευσης των προσφερομένων υπηρεσιών ωθούν σε σχήματα εκπαιδευτικού, συνεδριακού, θεραπευτικού ή ανάρρωσης, αθλητικού, οικολογικού και χειμερινού τουρισμού, με έμφαση συχνά σε πρωτοβουλίες αγροτουρισμού και οικοτουρισμού. Ως προς τον τελευταίο, οι επιμέρους αποχρώσεις του συναρτώνται με τον τρόπο κατανόησης των οικολογικών ιδιαιτεροτήτων συγκεκριμένων περιοχών και με το πλέγμα δυνατοτήτων ένταξης – ομαλής και χωρίς αμοιβαίες παρενέργειες – οργανωμένων τουριστικών δραστηριοτήτων σ' αυτές. [...]

Η δημιουργική αξιοποίηση δεκαπενθήμερου ταξιδιού, τουλάχιστον, θα μπορούσε να ξεπερνά τα γνωρίσματα μιας **εφήμερης** εκτόνωσης και κυρίως να θέτει από την αρχή και με αβίαστο τρόπο το σύνολο των σχέσεων ανάμεσα στον εργάσιμο και τον υπό διάθεση (συνήθως επιπόλαια ονομάζεται και «ελεύθερος») χρόνο. Τα ερεθίσματα για έναν τέτοιο προβληματισμό θα μπορούσαν να δοθούν σ' ένα δεύτερο «σπίτι»: σ' έναν χώρο μακριά από το καθημερινό πεδίο της εργασίας και συνάμα αρκετά κοντά στην οικογενειακή θαλπωρή και τις **εγγενείς** της **φαντασιακές** παραστάσεις. Μια μαθητεία στο «ταξιδεύειν» σημαίνει τη δυνατότητα να διπλασιάζεις τον κόσμο: πέρα απ' αυτόν που σε καθηλώνει στις ανάγκες και τους καταναγκασμούς του επιούσιου διανοίγεται ένας δεύτερος που μπορεί να φέρει και τη σφραγίδα σου ή έστω και την αγρύπνια σου. Μια παρόμοια στάση σαφώς καταγράφεται ως «ποιοτική», που την αποδίδει με ευστοχία ο «Μικρός Ναυτίλος» του Ελύτη: πρόκειται για το δικαίωμα στις «αναπλάσεις» και «ανατάσεις» προς το «βαθύτερο νόημα ενός ταπεινού Παραδείσου, που είναι ο αληθινός μας εαυτός, το δίκιο μας, η ελευθερία μας, ο δεύτερος και πραγματικός μας ήλιος».

Η «αναψυχή», σ' αυτήν την περίπτωση, δεν εξαντλείται στην αναπαραγωγή της εργασιακής δύναμης του ανθρώπου και, πολύ περισσότερο, δεν υποτάσσεται στην αναγκαιότητα του εργάσιμου που προφανώς τη χρηματοδοτεί και την ενθαρρύνει. Είναι επίσης αντιληπτή η πολυσχιδής σήμερα εκμετάλλευση του «ελεύθερου χρόνου» στους κόλπους μιας «μαζικής κουλτούρας» που εμπορευματοποιεί ό,τι θα μπορούσε να αποτελεί αξία χρήσης και επομένως το μετατρέπει σε ανταλλακτική αξία. Η απάντηση στη γενικευμένη τάση υπαγωγής του υπό διάθεση στον εργάσιμο χρόνο, μολονότι συχνά ελλιπής και αποσπασματική,

θα μπορούσε να συνδέεται με τα στοιχεία μιας νέας ευαισθησίας που συνάγονται από νέες μορφές συλλογικότητας μέσα σε «στέκια» αναψυχής και θα τείνουν να καταστούν εστίες πολιτικής παιδείας και κοινωνικών αντισωμάτων. Μάλλον οι επισημάνσεις αυτές μας φέρνουν πολύ κοντά στην πρόβλεψη ότι ο «ελεύθερος χρόνος και όχι ο χρόνος εργασίας συνιστά το μέτρο του πλούτου».

Είναι, τέλος, προφανές ότι μια τέτοια νοοτροπία προϋποθέτει, ευρύτερα, την άρνηση των κενών ιδεολογικών σχημάτων, την κριτική της «ανάπτυξης», την απόρριψη των καταναλωτικών προτύπων (ανάμεσα στα συνθήματα του γαλλικού Μάη ήταν: «Δεν πάω διακοπές στη Μύκονο»), την απομυθοποίηση του πλέγματος των αναγκών και της θεσμικής τους ιεράρχησης, την αντικατάσταση του μέλλοντος από το παρόν και τη μεταφορά του **ατημέλητου** και αστοίχητου στο κέντρο των κοινωνικών ζυμώσεων και αναζητήσεων. Πρόκειται, μάλλον, για να θυμηθούμε πάλι τον «Μικρό Ναυτίλο» για το «ειδικό θάρρος» που μας προσφέρει η αυτοαξιοποίηση του ανθρώπου: «Γίνομαι άνεμος για τον χαρταετό και χαρταετός για τον άνεμο ακόμη κι όταν ο ουρανός δεν υπάρχει...».

Παναγιώτης Νούτσος, ΤΟ ΒΗΜΑ, 22/07/2001 (διασκευή)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

A. Να αποδώσετε την περίληψη του κειμένου σε 100 – 120 λέξεις.

Μονάδες 25

B.1. «Ο ελεύθερος χρόνος και όχι ο χρόνος εργασίας συνιστά το μέτρο του πλούτου»: Χρησιμοποιώντας την παραπάνω πρόταση του κειμένου ως θεματική, να την αναπτύξετε σε μία παράγραφο (80 – 100 λέξεων) με βασικό τρόπο ανάπτυξης τη σύγκριση – αντίθεση.

Μονάδες 10

B.2. Πώς οργανώνεται ο λόγος (δομή και τρόπος ανάπτυξης) στην 4^η παράγραφο του κειμένου (*«Η αναψυχή... του πλούτου»*);

Μονάδες 5

B.3. Ποια στοιχεία περιεχομένου και γλώσσας επιβεβαιώνουν ότι το συγκεκριμένο κείμενο αποτελεί επιφυλλίδα;

Μονάδες 3

B.4.a) Να ερμηνεύσετε τη λειτουργία των σημείων στίξης στις παρακάτω περιπτώσεις:

– ομαλής και χωρίς αμοιβαίες παρενέργειες –
«σπίτι»

να διπλασιάζεις τον κόσμο: πέρα απ' αυτόν ... αγρύπνια σου
«Μικρός Ναυτίλος»

Μονάδες 4

B.4.β) παραστάσεις, αναπλάσεις, μετατρέπει: Από το δεύτερο συνθετικό των παραπάνω λέξεων να σχηματίσετε ένα νέο σύνθετο ουσιαστικό.

Μονάδες 3

B.5. Να γράψετε ένα **συνώνυμο** και ένα **αντώνυμο** για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **αναδιάρθρωσης, εφήμερης, εγγενείς, φαντασιακές, ατημέλητου.**

Μονάδες 10

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Με αφορμή δημοσίευμα ξένης εφημερίδας για την κακή ποιότητα υπηρεσιών τουρισμού αλλά και της τουριστικής υποδομής γενικότερα στη χώρα μας, γράψτε επιστολή για τον Υπουργό Τουρισμού (500 – 600 λέξεων) προκειμένου να αναπτύξετε τον προβληματισμό σας για το συγκεκριμένο θέμα.

Αναφερθείτε στα σοβαρότερα προβλήματα που προέκυψαν για τη χώρα μας από την άναρχη ανάπτυξη του τουρισμού τις τελευταίες δεκαετίες. Καταγράψτε, επίσης, τις προτάσεις σας για την αντιμετώπισή τους, επιμένοντας στην αναγκαία παρέμβαση της πολιτείας αλλά και όλων των Ελλήνων που «υποδέχονται» κάθε χρόνο εκατομμύρια τουριστών.

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ:

A. Το κείμενο πραγματεύεται την αναγκαιότητα και τις προϋποθέσεις για την παγίωση του εναλλακτικού τουρισμού στις μέρες μας. Αρχικά, διαπιστώνεται η διερεύνηση των παρεχόμενων στην Ελλάδα τουριστικών υπηρεσιών και ο προσανατολισμός τους σε τομείς όπως η εκπαίδευση, η υγεία, ο αθλητισμός και η οικολογία. Εκφράζεται ακόμη η άποψη ότι αυτές οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού απομακρύνουν από την τυποποιημένη μορφή αναψυχής και συνάδουν με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα του σύγχρονου ανθρώπου. Άλλωστε η γόνιμη αξιοποίηση του υπό διάθεση χρόνου αποδεσμεύει από τους καταναγκασμούς της καθημερινότητας και συντελεί στην πνευματική, ψυχική και ηθική του ανάταση. Γι' αυτό κρίνεται σκόπιμο να τεθεί υπό αμφισβήτηση το υλιστικό πρότυπο ζωής, να επανιεραρχηθούν οι ανάγκες έχοντας ως επίκεντρο τον ίδιο τον άνθρωπο.

B.1. Ο ελεύθερος χρόνος και όχι ο χρόνος εργασίας συνιστά το μέτρο του πλούτου. Ο χρόνος εργασίας διατίθεται στην κάλυψη όχι μόνο των βασικών αλλά και των πλασματικών αναγκών του σύγχρονου ανθρώπου. Αναλώνεται σε μια συνεχή αναζήτηση υλικού ευδαιμονισμού, που του στερεί την ελευθερία του, καθώς τον καθιστά έρμαιο των καταναγκασμών της καθημερινότητας. Αντίθετα, ο ελεύθερος χρόνος μπορεί να προσφέρει στον άνθρωπο πλήθος ωφελημάτων, αρκεί να αξιοποιείται δημιουργικά. Τότε μόνο διαπλάθει το ήθος και τις ψυχικές του αρετές, διευρύνει τη σκέψη του και ενδυναμώνει την κρίση του. Προικίζεται, δηλαδή, ο άνθρωπος με χαρακτηριστικά που προάγουν τον κοινωνικό του ρόλο, καθιστώντας τον έτσι ενεργό υποκείμενο και όχι έρμαιο της σύγχρονης υλιστικής νοοτροπίας.

B.2. Δομικά μέρη**Θεματική περίοδος:** «Η «αναψυχή»..... την ενθαρρύνει»**Λεπτομέρειες:** «Είναι επίσης αντιληπτή..... κοινωνικών αντισωμάτων»**Κατακλείδα:** «Μάλλον οι επισημάνσεις..... το μέτρο του πλούτου»**Τρόπος ανάπτυξης: Αιτιολόγηση** (αιτιολογείται το περιεχόμενο της θεματικής περιόδου, γιατί δηλαδή η αναψυχή δεν εξαντλείται στην αναπαραγωγή της εργασιακής δύναμης του ανθρώπου και δεν υποτάσσεται στην αναγκαιότητα του εργάσιμου χρόνου).**B.3. Περιεχόμενο:** Πραγματεύεται ένα θέμα ευρύτερου ενδιαφέροντος προσδίδοντάς του διαχρονικό χαρακτήρα. Αν και αφορμάται, δηλαδή, από την επικαιρότητα ανάγεται στο μόνιμο και γενικό.**Γλώσσα:** Χρήση κυρίως της αναφορικής γλώσσας (π.χ. «Διεργασίες αναδιάρθρωσης και εξειδίκευσης των προσφερομένων υπηρεσιών») διανθισμένης όμως με μεταφορικές – λογοτεχνικές εκφράσεις (π.χ. «Μια μαθητεία στο «ταξιδεύειν» σημαίνει τη δυνατότητα να διπλασιάζεις τον κόσμο»)**B.4.α) Λειτουργία σημείων στίξης****– ομαλής και χωρίς αμοιβαίες παρενέργειες –** (διπλή παύλα: έμφαση σε σχόλιο)

«σπίτι» (εισαγωγικά: μεταφορικός λόγος)

να διπλασιάζεις τον κόσμο: πέρα απ' αυτόν ... αγρύπνια σου (διπλή τελεία: αποσαφηνίζεται μια γενική ιδέα που προηγείται, γιατί δηλαδή διπλασιάζει κανείς τον κόσμο)

«Μικρός Ναυτίλος» (εισαγωγικά: τίτλος έργου του Οδυσσέα Ελύτη)

B.4.β) παραστάσεις: ανάσταση

αναπλάσεις: διάπλαση

μετατρέπει: ανατροπή

B.5.**Συνώνυμα****Αντώνυμα**

αναδιάρθρωσης:	αναδιαμόρφωσης	-	διάλυσης
εφήμερης:	πρόσκαιρης	-	διαχρονικής
εγγενείς:	έμφυτες	-	επίκτητες
φαντασιακές:	ουτοπικές	-	ρεαλιστικές
ατημέλητου:	πρόχειρου	-	επιτηδευμένου

Γ. Επικοινωνιακό πλαίσιο: επίσημη επιστολή στον Υπουργό Τουρισμού (χωροχρονικό πλαίσιο αναφοράς, προσφώνηση, αποφώνηση, χρήση α' ή β' προσώπου κυρίως σε Πρόλογο και Επίλογο, επίσημο ύφος)**Τόπος, Ημερομηνία**

Προσφώνηση: Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το δημοσίευμα ξένης εφημερίδας για την κακή ποιότητα των τουριστικών υπηρεσιών καθώς και της τουριστικής υποδομής στη χώρα μας ως έναυσμα για προβληματισμό..... Η Ελλάδα αποτελεί πόλο έλξης εκατομμυρίων τουριστών από όλο τον κόσμο..... Σημαντικές θετικές συνέπειες σε όλους τους τομείς..... Όμως, η «άναρχη» τουριστική ανάπτυξη οδήγησε σε σοβαρά προβλήματα.

ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ

Α' Κύριο ζητούμενο: Αρνητικές συνέπειες για τη χώρα μας από την «άναρχη» ανάπτυξη του τουρισμού

- **Καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και του παραγωγικού ιστού.**
Οι ανάγκες για στέγαση, διασκέδαση, ύδρευση, αποχέτευση αυξάνονται δυσανάλογα με την ικανότητα ανταπόκρισης των τουριστικών περιοχών με αποτέλεσμα την περιβαλλοντική υποβάθμισή τους. Στον βωμό της κερδοσκοπίας θυσιάζονται επίσης οι φυσικές ομορφιές του τόπου μας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτής της αλλοίωσης είναι οι αυθαίρετες κατοικίες, οι μπαζωμένες ακτές, οι περιφραγμένες παραλίες. Οικονομικές δραστηριότητες όπως οι γεωργικές εργασίες, η αλιεία, η μεταποίηση προϊόντων, η οικοτεχνία και η βιοτεχνία, ακόμη και η ήπια βιομηχανία υποβαθμίζονται και απαξιώνονται προς όφελος της τουριστικής βιομηχανίας.
- **Καταστροφή του κοινωνικού περιβάλλοντος.** Εισάγεται ένας νέος τρόπος ζωής, αντίθετος με τις αντιλήψεις και την ψυχοσύνθεση του λαού μας με αποτέλεσμα τη δημιουργία κοινωνικών προβλημάτων (εκφυλισμός των ανθρώπινων σχέσεων, έκλυση των ηθών). Παράλληλα, ενισχύεται η ξενομανία, πράγμα που συντελεί στην αλλοίωση της πολιτισμικής μας παράδοσης και ως εκ τούτου στη νόθευση της γλώσσας μας, στον ευτελισμό της ιστορίας μας και στη διακύβευση της εθνικής μας ταυτότητας.

Β' Κύριο Ζητούμενο: Τρόποι αντιμετώπισης από την πολιτεία και από όλους τους Έλληνες

- **Ρόλος της πολιτείας:** Ολοκληρωμένη και οργανωμένη τουριστική πολιτική. Ανάπτυξη υποδομών. Αναβάθμιση υπηρεσιών. Έμφαση στον ποιοτικό και όχι στον ποσοτικό τουρισμό. Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της εθνικής κληρονομιάς. Έμφαση σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

- **Ζήτημα προσωπικής ευθύνης:** Αποδέσμευση από συμπλέγματα κατωτερότητας. Αποφυγή της ξενομανίας και της δουλοπρέπειας έναντι των ξένων επισκεπτών. Γνώση και σεβασμός των εθνικών μας παραδόσεων, καθώς και συνειδητοποίηση της σημασίας της προσφοράς του έθνους μας στον παγκόσμιο πολιτισμό.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Επισήμανση της αναγκαιότητας να αντιμετωπίσουμε με τη δέουσα σοβαρότητα το θέμα και να συνειδητοποιήσουμε τους κινδύνους που ελλοχεύουν από την ανεξέλεγκτη τουριστική ανάπτυξη. Επίκληση στο ήθος του δέκτη (αναφορά στη θέση ευθύνης που έχει ως Υπουργός και στον ζήλο που κατά καιρούς έχει επιδείξει σε θέματα που αφορούν στην τουριστική ανάπτυξη της χώρας).

Αποφώνηση :

Με εκτίμηση
Υπογραφή

**Προσαρμοσμένο διαγώνισμα από το βιβλίο «Η έκθεση στο λύκειο»
Θεματικοί κύκλοι – Β' τόμος, Εκδόσεις Πουκαμισάς**

**Από τον Νεοελληνικό Τομέα του Φιλολογικού Τμήματος των
Φροντιστηρίων Πουκαμισάς Ηρακλείου συνεργάστηκαν:
Ε. Καραταράκη, Ε. Μαθιουδάκη, Ε. Μαστρογιαννάκη,
Μ. Μαυράκης, Χρ. Μιχαλάκη, Χρ. Νικολουδάκης, Μ.Τζιράκη**

